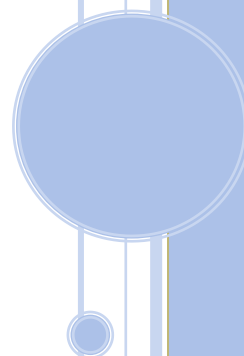

OM MIDLERTIDIGHETSSTATISTIKKEN I UH-SEKTOREN

*Rapport fra arbeidsgruppen som har sett på mulige
endringer/forbedringer i midlertidighetsstatistikken for
UH-sektoren*

Sonja Dyrkorn, UHR, Rolf L. Larsen, KD, Linda J. Elmrhari, KD, Jon
Wikene Iddeng, FF, Jorunn Dahl Norgård, FF, Bjarne Mundal, NSD,
Yngve Bersvendsen, NSD

01.12.2020

Bakgrunn for gruppens arbeid:

En arbeidsgruppe bestående av HR-direktører fra en rekke UH-institusjoner la 31.12.2019 fram en rapport med tiltak for å redusere midlertidigheten i UH-sektoren (arbeidsgruppen omtales som "Midlertidighetsutvalget"). Utvalget pekte på utfordringer i rapporteringen i forholdet mellom midlertidighet og åremål. I tillegg pekte de på at institusjonene ikke rapporterer ensartet.

I brev av 6. juni 2020 tok Forskerforbundet et initiativ overfor departementet om en endring av måten midlertidighetsstatistikken for UH-sektoren presenteres på.

Kunnskapsdepartementet (KD) mener det er viktig at alle interessenter er omforent om tallgrunnlaget i den årlige midlertidighetsstatistikken som utarbeides av Norsk senter for forskningsdata (NSD) for departementet. En gjennomgang av hvordan statistikken føres per i dag og forslag til endringer - med sikte på å utarbeide en så god og omforent statistikk som mulig - er formålet med gruppens arbeid.

Arbeidsgruppens oppdrag:

Arbeidsgruppen har hatt følgende mandat:

- Legge fram anbefalinger for eventuelle forbedringer i midlertidighetsstatistikken.
- Vurdere rapportering av midlertidighet ift. paragrafer i universitets- og høyskoleloven (uhl. §§ 6-4 eller 6-6) jf. forslag i rapporten til "Midlertidighetsutvalget".
- Utarbeide en veiledning/sjekkliste som institusjonen kan benytte når de registrerer og kvalitetssikrer opplysninger som danner grunnlag for rapportering av tilsatte til NSD. Dette for å unngå feilregistrering og for at institusjonene skal registrere midlertidighet så likt som mulig. Her vil både NSD og UHR være viktige bidragsytere.

1. Historikk

Det var nedsatt en arbeidsgruppe for rapportering av personaldata til DBH i 2000. Inndeling av stillingskoder i ulike kategorier/underkategorier var noe som ble utarbeidet da. På det tidspunktet hadde man ikke individdata (dvs. data basert på fødselsnummer) og en brukte aggregerte data brutt ned på fakultet og institutter. Det var i forbindelse med dette at en også innførte rapportering av faste og midlertidige årsverk (før fantes ikke dette i DBH). Denne rapporteringen var i bruk i perioden 2002-2015.

I oktober 2009 ble de satt ned et utvalg (Rindal-utvalget) som skulle se nærmere på bruk av midlertidig tilsetning i universitets- og høyskolesektoren. Utvalget foreslo bl.a. at en burde konsentrere seg om *ordinære vitenskapelige stillinger, saksbehandler- og utredningsstillinger og støttestillinger for undervisning forskning og formidling*.

Etter hvert ble individdata og automatisk datainnsamling tilgjengelig og det ble satt ned en arbeidsgruppe som skulle se på rapportering innenfor personalfeltet, inkludert kategoriinndelingen. Det ble foreslått en ny inndeling, men denne ble ikke fulgt opp. Statistikkrapporten i DBH benytter fortsatt de gamle kategoriene. Rapportering av individdata ble innført fra og med 2015, bortsett fra for UiO, UiB og NTNU som kom med fra 2016.

I 2019 ble det nedsatt en ny arbeidsgruppe som skulle vurdere tiltak for reduksjon av midlertidighet i UH-sektoren. I tillegg til ulike tiltak for reduksjon foreslo arbeidsgruppen at en burde se nærmere på rapportering og institusjonenes praksis for rapportering.

For en oversikt over kategorier/underkategorier og for hvilke kategorier som har vært omfattet av midlertidighetsstatistikken, vises det til del 4. Det er fullt mulig å lage statistikk for alle kategorier/underkategorier, eller et hvilket som helst utvalg av stillingskoder, men som det fremgår i del 4 har en konsentrert seg om enkelte grupper, bl.a. i tråd med Rindal-utvalgets anbefaling.

2. Hjemmelsgrunnlag

Hjemmelsgrunnlag for å ansette i åremål/midlertidige stillinger er omtalt i universitets- og høyskoleloven (uhl) § 6-4, § 6-5 og § 6-6. I tillegg gis det hjemmel for midlertidige tilsetninger i noen tilfeller i statsansattelovens § 9 (1).

A) UH-lovens § 6-4 (1)

Omfatter åremålshjemler for

- a) Rektor
- b) Administrerende direktør
- c) Prorektor
- d) Leder for avdeling og grunnenhet

Disse stillingene omfattes ikke av midlertidighetsstatistikken fordi stillingene anses som lederstillinger med ønsket avgrensning til én eller maksimum to perioder. Personer som har disse stillingene, har ofte permisjon fra en fast stilling ved den aktuelle institusjonen.

e) Studentombud

Institusjonene kan selv velge om de vil tilsette studentombud på åremål eller i fast stilling (jf Prop. 89 L (2018–2019)).

Det er ingen egen stillingskode for "Studentombud". Dersom studentombudet er ansatt i en av stillingene som inngår i midlertidighetsstatistikken vil vedkommende telle med.

- f) Postdoktorstillinger
- g) Stipendiatstillinger
- h) Vitenskapelig assistenter
- i) Spesialistkandidater

Disse stillingene omfattes ikke av midlertidighetsstatistikken fordi dette anses som utdannings-, rekrutterings- og kvalifiseringsstillinger for videre karriere i eller utenfor academia. Valget ble tatt basert på rapporten fra Rindal-utvalget, hvor disse omtales som "stillinger hvor lovgiver har lagt til grunn at stillingens formål er midlertidig".

- j) Undervisnings- og forskerstillinger når skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse inngår som et vesentlig element i kompetansekravet

Dette er en kan-hjemmel. Hjemmelen er begrunnet med at den enkelte stillingsinnehaver skal være utøvende kunstner på høyt internasjonalt nivå, og at dette er et krav som på en annen måte enn for vanlig vitenskapelig kompetanse må vurderes fortløpende. Videre vil kunstutdanninger/-miljøer ha behov for faglig fornyelse gjennom nyrekruttering. Hensikten er at disse institusjonene skal kunne ansette folk fra praksisfeltet, som har en karriere de kan gå tilbake til etterpå. Dette gjør at de skiller seg fra unge forskere som ikke på samme måte har etablert en karriere.

Kunstfagstillinger tilsatt i åremål omfattes i dag ikke av midlertidighetsstatistikken. Begrunnelsen er at dette er faglige stillinger som har fått en unntakshjemmel i UH-loven som gjør åremålstilsetting mulig. Dersom en inkluderer disse stillingene i midlertidighetsstatistikken, vil midlertidighetstallene ved institusjoner som benytter seg av denne hjemmelen bli høyere.

Lovhjemmelen stammer fra en gammel forskrift til tjenestemannsloven. Denne ble innført med kgl.res. 15. des. 1995 og i resolusjonen heter det (fra Bjørnaa, Gaard, & Selmer *Norsk tjenestemannsrett: Kommentarer til tjenestemannsloven med forskrifter m.v.* 2000, s. 803):

Som begrunnelse anføres i hovedsak at den enkelte stillingsinnehaver skal være en aktivt utøvende kunstner på høyt internasjonalt nivå, et krav som på en annen måte enn vanlig vitenskapelig kompetanse må vurderes fortløpende. Det er videre nødvendig med faglig fornyelse i kunstfagutdanningene, da det vil være uheldig om et lite antall lærere skulle prege en hel generasjon av kunstnere. Det er derfor et sterkt ønske fra studentene og flere av institusjonene om å kunne benytte åremålstilsetting.

I arbeidet med NOU 2020:3 Ny lov om universiteter og høyskoler mottok Aune-utvalget innspill fra Forskerforbundet om at bestemmelsen i universitets- og høyskoleloven § 6-4 første ledd bokstav j bør oppheves. Forskerforbundet mener denne adgangen til åremålsansettelse benyttes i for stor grad og derfor er uheldig både for undervisningen, for kvaliteten på det daglige arbeidet og for den enkelte ansatte. Utvalget merket seg Forskerforbundets innspill og viser samtidig til at ansettelse på åremål etter universitets- og høyskoleloven § 6-4 første ledd bokstav j var et av punktene som ble tatt opp på

innspillsmøtet om kunstnerisk utviklingsarbeid utvalget hadde med UHR- Kunst, design og arkitektur 12. juni 2019. I referatet fra innspillsmøtet stod det følgende:

Det var bred oppslutning om at det fortsatt er stort behov for åremålsstillinger innenfor fagområdet. Det ble også argumentert for at muligheter for mindre stillingsbrøker og/eller midlertidige stillinger er spesielt viktig for fagområdet. Nærhet til praksisfeltet, fornyelse og utfyllende kompetanse er viktig for studietilbudet, kvaliteten på undervisningen og for den enkeltes kunstneriske utvikling. Det ble argumentert for at denne fleksibiliteten er spesielt viktig for små fagmiljøer, og ønskelig både fra et institusjonsperspektiv og den enkelte kunstners perspektiv.

Utvalget sluttet seg til argumentasjonen som kom frem på Universitets- og høskolerådets innspillsmøte om kunstnerisk utviklingsarbeid, og foreslo ingen endringer i gjeldende universitets- og høyskolelov § 6-4 første ledd bokstav j. Det tas heller ikke forbehold om at bruken av denne hjemmelen bør avgrenses i størst mulig grad.

k) Stilling på innstegsvilkår

Også innstegsstillingen er en kvalifiseringsstilling der målet er tilsetning i fast stilling dersom man oppnår de forventede resultater i perioden man er tilsatt på innstegsvilkår. En kan tilsettes på innstegsvilkår både som postdoktor og som førsteamanuensis. Disse stillingene omfattes ikke av midlertidighetsstatistikken.

B) UH-lovens § 6-5

- 1) Dersom det ikke har meldt seg søkere som etter fastsatte vilkår eller ansettelsesmyndighetens vurdering er klart kvalifisert for fast ansettelse til en fast undervisnings- og forskerstilling ved en høyere utdanningsinstitusjon, og det ikke er sannsynlig at kvalifisert søkere vil melde seg ved ny kunningjøring, kan likevel en søker ansettes for begrenset tid i følgende tilfelle:

Når vedkommende etter ansettelsesmyndighetens vurdering har forutsetninger for å skaffe seg de nødvendige kvalifikasjoner i løpet av en periode på tre år, kan vedkommende tilsettes midlertidig. Slike tilsetninger inkluderes i midlertidighetsstatistikken.

- 2) Dersom det ikke har vært mulig å få søkere som tilfredsstillter kompetansekravene for ansettelse, og det på grunn av undervisningssituasjonen er helt nødvendig å foreta ansettelse, kan det foretas midlertidig ansettelse for inntil tre år i lavere stilling som vedkommende tilfredsstillter kompetansekravene til. Slike tilsetninger inkluderes i midlertidighetsstatistikken.
- 3) UH-lovens § 6-5, 4. ledd gir hjemmel for midlertidig tilsetning som vikar for arbeidstaker som har permisjon for å være valgt eller åremålstilsatt leder. Vikaren må fratrukke stillingen uten oppsigelse når stillingens faste innehaver gjeninntreder, selv om vikariatet har vart i mer enn tre år. Dersom vikariatet har vart i mer enn tre år, skal vedkommende om mulig tilbys annen passende stilling i virksomheten. Vikaren har også fortrinnsrett til ansettelse i staten på samme vilkår som etter statsansatteloven §§ 19 og 24. Fortrinnsrett til ansettelse i staten inntreder ved

fratreden og varer inntil to år etter fratreden. Vikarer inkluderes i midlertidighetsstatistikken.

C) UH-lovens § 6-6

Universitets- og høyskoleloven § 6-6 gir sektoren en særegen hjemmel for å kunne ansette i bistilling, dvs. inntil 20 % av undervisnings- og forskerstilling. Dette fordi vedkommende kan tilføre universitetet eller høyskolen supplerende kompetanse institusjonen har behov for. Det kan ansettes fast eller i åremål i bistilling. Tradisjonelt har det vært vanlig med professor II.

I statistikken har denne stillingen en egen kode (se under) og har vært holdt utenfor midlertidighetsstatistikken. Det har imidlertid vært en utfordring at institusjonene ikke alltid har registrert professor II i den riktige koden slik at disse stillingene har kunnet bli inkludert i midlertidighetsstatistikken om de ikke har vært luket ut. I tillegg har man etter hvert også fått andre bistillinger som førsteamanuensis II og dosent II og disse blir også inkludert i statistikken om de ikke lukes ut.

D) Statsansatteloven § 9 (1) om fast og midlertidig ansettelse

Statsansatte skal ansettes fast. Avtale om midlertidig ansettelse kan likevel inngås:

- a) når arbeidet er av midlertidig karakter
- b) for arbeid i stedet for en annen eller andre (vikariat)
- c) for praksisarbeid
- d) for utdanningsstillinger, eller
- e) for en periode på inntil seks måneder når det har oppstått et uforutsett behov

Midlertidig ansatte etter første ledd bokstav a, b, eller e, og som har vært sammenhengende ansatt i virksomheten i mer enn tre år, skal anses som fast ansatt. I slike tilfeller kommer reglene om oppsigelse av arbeidsforhold til anvendelse. Disse føres i midlertidighetsstatistikken så langt de ikke omfattes av unntaksbestemmelsene i UH-loven.

Fram til 2012 rapporterte UH-institusjonene separat på antall årsverk som til sammen ble utgjort av midlertidige hjelpe- og timelærere på kontrakter. Da utgjorde det samlet sett 861 årsverk. Denne rapporteringen ble avskaffet i 2012, og det finnes derfor ingen oversikt over bruken av hjelpe- og timelærerkontrakter eller andre som utfører enkeltoppdrag eller er midlertidig ansatt i andre perioder enn ved tellingstidspunktet 1. oktober.

3. Endringer i midlertidighetsstatistikken i 2015/2016

Ved overgang til ny dataspesifikasjon og rapportering av individdata i 2015 (2016 for UiO, UiB og NTNU) ble det mulig å fremskaffe langt bedre og mer detaljerte data. Den nye spesifikasjonen hadde flere nye datafelter og medførte at institusjonene tok i bruk nye rutiner for sin rapportering til NSD/DBH. Det ble mulig å registrere bistilling og åremål. Uttrekket fra SAP-løsningen som benyttes av flere i sektoren ble koordinert av DFØ sentralt.

Ettersom individdata nå ble tilgjengelig, og at det ble mulig å registrere åremåls- og bistillinger, valgte departementet å ikke inkludere åremålsstillinger knyttet til skapende og kunstnerisk virksomhet i midlertidighetsstatistikken. KD mente dette gå høye midlertidighetstall for institusjoner med kunsthøgskole som hadde benyttet seg av åremålsstillingene i uhl § 6-4 (1) j. Dette var en avgjørelse som Forskerforbundet har vært uenig i.

Videre ble det fra 2015 (2016) mulig å registrere andre typer bistillinger enn professor II. Denne gruppen ansatte hadde nok også tidligere blitt innrapportert, men da på en måte som gjorde at det ikke var mulig å skille de fra de ordinære vitenskapelige stillingene. Denne endringen ga imidlertid en viss "forstyrrelse" med hensyn til beregning av andel midlertidighet innenfor UN1.

Mange av bistillingene som nå rapporteres i tillegg til professor II har ingen egen stillingskode definert, hverken i DBH eller i lønnsplanen. For bistillinger uten egen stillingskode må feltet stillingstype brukes for å kunne skille disse ut. NSD ønsker at alle bistillingene håndteres på samme måte, både i innrapportering av data og i «utrapping» av statistikk. NSD har hatt planer om å ta i bruk ny inndeling av stillingskodene i DBH-rapporten. I den nye inndelingen er det ikke lagt opp til at bistillinger skal ha en egen kategori.

NSD ønsker å unngå å måtte forandre for mye på dataene som institusjonen rapporterer inn. Det er et ønske at det som arkiveres i DBH-databasen samsvarer mest mulig med det institusjonene har levert inn, og at datamaterialet i størst mulig grad alltid følger den gjeldende dataspesifikasjonen (som også utgjør dokumentasjon, såkalt metadata for innholdet i DBH).

Det eksisterer noen argumenter for å la være å videreføre den tradisjonelle måten professor II behandles på i DBH, men NSD er ikke helt i mål med omleggingen enda. Ifølge NSD gjenstår det å legge til den nye inndelingen i DBH-rapporten. Slik DBH-rapporten framstår nå, med kategorien UN2 Professor II fremdeles i bruk, gir denne noe misvisende informasjon om vitenskapelige tilsatte i 2019. Dette bør rettes opp i.

4. Rapportering av midlertidighetsstatistikken i dag

I DBH deles de ansatte inn i 5 grupper som igjen deles i undergrupper (kode og antall årsverk i parentes):

- A) Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (UN) (24 196)
 - 1. Undervisnings- og forskerstillinger (UN1) (15 985)
 - 2. Professor II (UN2) (85)
 - 3. Rekrutteringsstillinger (UN3) (7 477)
 - Stipendiat, post.doc, spesialistkandidat
 - 4. Universitetsbibliotekar/førstebibliotekar (UN4) (194)
 - 5. Andre undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (UN5) (105)
 - 6. Hjelpstillinger for undervisning, forskning og formidling (UN6) (351)
 - Vitenskapelig assistent
- B) Støttestillinger for undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (ST) (3 821)
 - 1. Biblioteksstillinger (ST1) (434)

2. Ingeniører (ST2) (3 174)

3. Tekniske stillinger for undervisning, forskning og formidling (ST3) (213)

- C) Administrative stillinger (AD) (10 065)
 - 1. Lederstillinger (AD1) (501)
 - 2. Mellomlederstillinger (AD2) (1 462)
 - 3. Saksbehandler-, utrederstillinger (AD3) (8 046)
 - 4. Kontorstillinger (AD4) (56)
- D) Drifts- og vedlikeholdsstillinger (DR) (1 057)
 - 1. Renholdsstillinger (DR1) (474)
 - 2. Andre drifts- og vedlikeholdsstillinger (DR2) (582)
- E) Andre (AN) (381)
 - 1. Sosial og helsefagstillinger (AN1) (113)
 - 2. Andre stillinger (AN2) (268)

I Rindal-utvalgets rapport er det gruppene UN1, ST1, ST2, ST3 og AD3 som en konsentrerer seg om mht. midlertidighetsstatistikk. For støttetillingene (ST1, ST2, ST3) presenteres denne samlet. For mange av de andre kodene er det hjemmel å tilsette i åremål og disse holdes derfor utenfor statistikken. Også senere år har KD i sin bestilling av statistikk konsentrert seg om disse gruppene. Det er dog ikke fattet noe vedtak (etter hva som er arbeidsgruppen bekjent) som beskriver hvorfor nettopp disse tre kategoriene ble valgt.

UN1 omfatter undervisnings- og forskerstillinger der skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse inngår som et vesentlig element i kompetansekravet, jf uhl § 6-4 (1) j og førsteamanuensis tilsatt på innstegsvilkår jf § 6-4 (1) k. For denne type stillinger er det eksplisitt gitt en mulighet for tilsetting i åremål og disse regnes ikke som midlertidige i statistikken (vel 200 årsverk). I tillegg feilregistreres noen av professor II-stillingene inn i UN1 som skal registreres i UN2. Disse stillingene forsøkes trukket ut for midlertidighet beregnes. Imidlertid inneholder UN1 også andre bistillinger (eks. førsteamanuensis II).

Antall midlertidige årsverk totalt i UN1 i regnes altså i dag ut på følgende måte:

$$\frac{\text{Andel midlertidige – åremålsstillinger ihht § 6-4 (1) j,k}}{\text{Totalt antall årsverk i UN1}}$$

For statlige institusjoner i 2018 blir regnestykket:

$$(2\ 619 - 218) / 14\ 290 = 16,8\%$$

Forskerforbundet mener dette blir feil og forslår at dersom åremålsstillingene ikke skal telle med i midlertidighetsstatistikken i UN1, så bør de fjernes helt fra denne kategorien. Vi ville da fått følgende tall:

$$(2\ 619 - 218) / (14\ 290 - 218) = 17,1\%$$

Primært mener Forskerforbundet at åremålsstillingene innenfor kunstfag skal telle med, både i teller og nevner, og argumenterer for at dette er midlertidige stillinger. I så fall får vi følgende tall:

$$2\ 619 / 14\ 290 = 18,3\%$$

Når det gjelder beregningen av andel midlertidighet for støttestillingene (summen av ST1, ST2 og ST3) og for saksbehandler- og utrederstillingene (AD3) så er det ingen "forstyrrende" elementer gitt at det rapporteres riktig fra institusjonene.

Pga. ulik oppfatning om utregningene av UN1 så blir det også ulik oppfatning om totaltallet for midlertidighet (UN1, ST1, ST2, ST3, AD3).

5. Mulige feilkilder ved registrering av midlertidighet

Feilkilder knyttet til institusjonenes registrering:

- Det oppgis feil stillingskode eller stillingsprosent for den tilsatte.
- Det oppgis feil verdi på fast eller midlertidig ansettelse.
- Tilsatte med bistilling merkes ikke (eller omvendt). Disse inkluderes eller ekskluderes dermed i midlertidighetsstatistikken på feilaktig grunnlag.
- Personer rapporteres som åremål selv om det ikke er grunnlag for åremålshjemmel.

Feilkilder knyttet til uthenting av midlertidighetstall:

- Dataspesifikasjonen for innrapportering fanger ikke opp nødvendige opplysninger for å gi riktig bilde av reel midlertidighet.
- Åremålsstillingene knyttet til kunst:
Disse åremålsstillingene registreres ikke på særskilt måte, men det kan være mulig å identifisere disse innenfor gitte organisasjonsenheter (kunstinstitutter/-fakulteter/-institusjoner) og dermed skille disse UN1-ansatte ut. Dette er imidlertid usikkert.
- UN1 forstyrres av bistillinger (professor II som ikke blir trukket ut, samt andre bistillinger som førsteamanuensis II og dosent II)
- Innstegsstillinger som ikke blir trukket ut av UN1:
Det er per i dag nesten umulig for NSD å spore opp førsteamanuensis på innsteg i datamaterialet. Det er dermed vanskelig for NSD si om de teller med i dagens produserte statistikk eller ikke.

6. DISKUSJON AV STATISTIKKFREMSTILLINGEN

- a) I all hovedsak bør en videreføre registrering og statistikkfremstilling slik det gjøres i dag, men det foreslås noen justeringer og presiseringer. Det kan imidlertid gjøres endringer/sammenslåinger av kategorier/underkategorier for å forenkle. Det er viktig for fremstilling av statistikken at kan videreføre de årlige dataene på mer eller mindre samme måte slik at en kan se utviklingen over tid.
- b) Utvalget som vurderte midlertidighet (Rapport 31.12.2019) hadde et forslag om å registrere midlertidighet ihht lovregulering jf. del 1. I stor grad gjøres dette i dag:
 - 1) Uhl § 6-4 (1) Åremålsstillinger for a) Rektor, b) Administrerende direktør, c) Prorektor og d) Leder for grunnenhet registreres i kode AD1 og AD2

- 2) Uhl § 6-4 (1) Åremålsstillinger for f) postdoktorstillinger, g) stipendiatstillinger og i) spesialistkandidater registreres i kode UN3
- 3) Uhl § 6-4 (1) h) vitenskapelig assistent registreres i kode UN6
- 4) Uhl § 6-6 Bistillinger: Etter at en opprettet underkategorien UN2 (professor II) har det kommet til nye II-er-stillinger. Disse registreres i UN1 ettersom disse bl.a. ikke har egen stillingskode slik det er mulighet for professor II.
- 5) Uhl § 6-4 (1) e) Studentombud. Disse kan tilsettes i åremål. De utgjør en veldig liten gruppe og vil i liten grad påvirke statistikken. Hvilken kode disse stillingene havner i og om de blir medregnet i midlertidighetsstatistikken, avhenger av hvilken stillingskode de ansettes i.
- 6) Statsansatteloven § 9:
Det er gjerne denne paragrafen som i stor grad anvendes for å rekruttere midlertidig og denne gjelder alle stillingsgrupper:
Vitenskapelig personale, støttepersonale, administrativt personale osv.
Dagens registrering gir grunnlag for å se omfanget av midlertidighet innenfor de ulike gruppene.
- 7) Uhl § 6-4 (1) j) Åremålsstillinger innenfor kunstfag og k) innstegsstillinger dersom man er tilsatt som førsteamanuensis "forstyrrer" kode UN1. Når institusjonene skal rapportere ansatte så er det fire "felt" en må ta stilling til:
 - i. Stillingskode
 - ii. Fast/Midlertidig
 - iii. Bistilling
 - iv. Åremål

Dersom det presiseres overfor institusjonene at feltet åremål skal brukes der dette er relevant, så er det mulig å skille godt mellom åremålstilsetting og annen midlertidighet innenfor UN1.

Innenfor UN1 i dagens statistikk utgjør åremålsstillingene ca 300 årsverk av totalt ca 16 000 (hvorav 2 500 er andre midlertidige).

- 8) Uhl § 6-5 - Alle ansatte som er tilsatte jf. uhl § 6-5 teller med som midlertidige
- c) Når en skal presentere midlertidighet innenfor det vitenskapelige personalet kan det stilles spørsmål om hvorfor en ikke inkluderer UN4 og UN5. Dette utgjør i dag ca 300 årsverk hvorav 32 midlertidige (vel 10%). Å inkludere disse vil dermed trekke prosentsetningen for midlertidighet ned.
 - d) Når en skal presentere midlertidighet innenfor administrative stillinger kan det stilles spørsmål om hvorfor en ikke inkluderer AD4. Dette utgjør i dag 56 årsverk hvorav 19 midlertidige (34 %). Dette vil trekke midlertidigheten for administrativt personale marginalt opp (fra 11,5% til 11,6%) ettersom de utgjøre en veldig liten andel ift AD3 (vel 8 000 årsverk). Utviklingen viser også at antall årsverk i AD4 går stadig nedover.

Arbeidsgruppen registrerer at noen institusjoner har rapportert-studieleder (1473) og undervisningsleder (1206) som åremålsstillinger. Arbeidsgruppen mener det ikke er hjemmel for en slik praktisering ihht uhl §6-4. Det er derfor nødvendig å

foreta rydding i studieleder- og undervisningslederkategoriene og arbeidsgruppen ser to mulige løsninger. Et alternativ vil være endring i uhl §6-4 slik at åremål kan benyttes for tilsetting som studie- og undervisningsleder. Et annet alternativ vil være at institusjonene rydder i ansettelsesforholdene lokalt ved at studie- og undervisningsledere enten ansettes fast i stillingskategorien eller at funksjonen tildeles midlertidig med en fast stilling i bunn.

- e) Drift- og vedlikeholdsstillinger (DR) og Andre (AN) utgjør hhv 1 056 og 380 årsverk og en har ikke publisert midlertidighetsstatistikk for disse gruppene. For DR-kodene er midlertidigheten 3,2 % mens det for AN-kodene er 57,1%. Sistnevnte midlertidighet utgjøres imidlertid av lærlingene. Det foreslås ikke å lage/inkludere midlertidighetsstatistikk for DR og AN.

- f) Fremstilling av midlertidighet i UN1

Siden 2015/2016, da en startet registrering av individdata, har midlertidigheten for vitenskapelige ansatte vært fremstilt slik (holder forstyrrelser ift bistillinger, jf over, utenfor:

<u>Antall midlertidige – antall på åremål (dvs personer ansatt ihht uhl § 6-4 (1) j) k)</u> Totalt antall
--

Forskerforbundet mener at dersom at en skal trekke fra åremålstilsatte så bør dette også gjøres i nevner. Årsaken til at en ikke har gjort dette tidligere, er at en har ønsket å se andelen "reelle midlertidige" ift til hele det vitenskapelige personale. De framstår dermed som fast ansatte i statistikken, noe arbeidsgruppen er enig om at er uheldig.

Alle andre åremålsstillinger innenfor undervisning, forskning og formidling, enn de som er tilsatt etter uhl § 6-4 (1) j) k), er trukket ut av UN1. Det er et argument for at dette også bør gjøres for åremålsstillinger etter uhl § 6-4 (1) j) k), slik at statistikken fremstilles som:

<u>Antall midlertidige – antall på åremål (dvs personer ansatt ihht uhl § 6-4 (1) j) k)</u> Totalt antall - antall på åremål (dvs personer ansatt ihht uhl § 6-4 (1) j) k)

Andelen midlertidigheten vil ved en slik fremstilling gå noe opp (ca 0,3%). For å få riktig fremstilling av utviklingen bør i så fall DBH lage statistikk etter ny beregningsmåte for årene 2016 – 2020 (kan ikke gjøres for tidligere år da en er avhengig av individdata).

Forskerforbundet mener at adgangene til åremål etter uhl § 6-4 (1) j) må ses i et annet lys enn leder- og rekrutteringsstillinger, fordi dette ikke er stillinger *forbeholdt* åremål, men hvor åremål kan benyttes gitt visse vilkår. Etter forbundets mening er at dette en unntaksbestemmelse fra regelen om fast tilsetting som – i likhet med andre unntaksbestemmelser – skal tolkes strengt. Forskerforbundet mener derfor at andelen åremålsansatte i kunstfaglige stillinger er uønsket høy og bør synliggjøres i statistikken, i tråd med Rindal-utvalgets rapport og praksis fram til 2015/16.

Gruppens representanter fra departementet og Universitets- og høyskolerådet viser til at hjemmelen for å tilsette i åremål i kunststillinger har vært behandlet ved flere anledninger og det fremkommer ikke at det er ønskelig at denne hjemmelen i størst mulig grad skal begrenses. Universiteter og høyskoler bør imidlertid ha et bevisst forhold til når en ansetter på åremål ihht uhl § 6-4, j og når en ansetter fast. På samme måte som for andre åremålstilsetninger hjemlet i UH-loven bør disse tilsetningene trekkes ut av statistikken for å vise den reelle uønskede midlertidigheten.

Dersom en følger Forskerforbundets primære ønske, vil beregningen blir slik:

<u>Ant. midlertidige inkl ant. på åremål (dvs personer ansatt ihht uhl § 6-4 (1) j) k)</u> Totalt antall

Som vist i del 4 så vil dette medføre at midlertidighetstallet går opp.

- g) Det bør ikke gjøres endringer innenfor kodene støttestillinger (ST). Her omfattes allerede alle tilsatte av midlertidighetsstatistikken.

7. Fremtidig midlertidighetsstatistikk

Det har tidligere vært forslag om forenkling av antall kategorier og underkategorier, men dette har aldri vært fulgt opp og en har i dag den samme inndelingen som på begynnelsen av 2000-tallet. Arbeidsgruppen foreslår derfor følgende endringer i kategoriinndelingen:

- a) Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (UN)
1. Undervisnings- og forskerstillinger (UN1) + Professor II (UN2) slås sammen
 2. Rekrutteringsstillinger (UN3) + Hjelpstillinger for undervisning, forskning og formidling (vit.ass) (UN6) slås sammen
 3. Universitetsbibliotekar/førstebibliotekar (UN4) + Andre undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (UN5) slås sammen
 4. Det opprettes en ny underkategori for faglig-administrative lederstillinger (rektor, dekan, instituttleder, undervisningsleder og studieleder) som trekkes ut av dagens AD1.
- b) Støttestillinger for undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (ST)
1. Bibliotekstillinger (ST1) videreføres
 2. Ingeniører (ST2) videreføres
 3. Tekniske stillinger for undervisning, forskning og formidling (ST3) videreføres
- c) Teknisk-administrative stillinger
1. Lederstillinger (AD1 minus faglig-administrative lederstillinger som flyttes til (UN) og Mellomlederstillinger (AD2) slås sammen
 2. Saksbehandler-, utrederstillinger (AD3) og Kontorstillinger (AD4) slås sammen
 3. Renholdsstillinger (DR1) og Andre drifts- og vedlikeholdsstillinger (DR2) og Sosial og helsefagstillinger (AN1) + Andre stillinger (AN2) slås sammen

Begrunnelse:

Som nevnt over er det kommet til andre bistillinger enn professor II. Det er derfor enten naturlig å skille alle bistillingene ut i en egen kategori eller at en er tydelig på å merke

bistillingene med nettopp bistilling, registrere dem i dagens UN1 og så skille dem ut når en skal beregne midlertidighet. Ettersom de nye bistillingene ikke har egne stillingskoder, men benytter de "ordinære", er det naturlig å samle alle bistillingene innenfor UN1, men altså skille dem ut ved beregning av midlertidighet.

Innenfor UN1 er det også viktig å merke stillinger med åremål når dette er tilfelle, slik at også disse kan skilles ut når midlertidighet skal beregnes.

Ved å ha mulighet for å skille ut bistillinger og åremål så vil det være mulig å videreføre dagens beregning av midlertidighet.

For å forenkle foreslår arbeidsgruppen å samle alle utdannings- og rekrutteringsstillingene (vit.ass., stipendiat, post.doc. og spesialistkandidat) i en underkategori.

Faglige lederstillinger er faglige stillinger selv om en ikke nødvendigvis arbeider fulltid med undervisning, forskning og/eller formidling. De fleste i slike stillinger har i tillegg en fast faglig stilling i bunnen. Arbeidsgruppen mener derfor det er riktig at slike stillinger kategoriseres som en underkategori av undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (UN).

For å forenkle foreslår arbeidsgruppen å slå sammen dagens UN4 og UN5. Dette utgjør totalt ca 300 årsverk.

En beholder kategorien " Støttestillinger for undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger" for å synliggjøre denne typen stillinger tydelig. Det foreslås ikke endring i underkategorier.

Når det gjelder resten av de teknisk- administrative stillingene foreslås det en forenkling ved å få færre underkategorier.

En får altså følgende inndeling:

- d) Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (UN)
 - 1. Undervisnings- og forskningsstillinger (UN1)
 - 2. Utdannings- og rekrutteringsstillinger (UN2)
 - 3. Faglig-administrative lederstillinger (UN3).
 - 4. Andre undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (UN4)
- e) Støttestillinger for undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (ST)
 - 1. Biblioteksstillinger (ST1)
 - 2. Ingeniører (ST2)
 - 3. Tekniske stillinger for undervisning, forskning og formidling (ST3)
- f) Teknisk-administrative stillinger
 - 1. Lederstillinger (AD1)
 - 2. Administrative stillinger (AD2)
 - 3. Andre tekniske- og administrative stillinger (AD3)

Det beregnes altså midlertidighet for underkategoriene merket gult som i all hovedsak er en videreføring av dagens beregning. Åremåls- og bistillinger trekkes ut av UN1 når midlertidighet beregnes. Beregningen for støttestillinger er den samme som tidligere og for administrative stillinger blir det en marginal endring, jf. over.

Fremstilling av midlertidighet i UN1

I pkt 6 f (*Fremstilling av midlertidighet i UN1*) fremstilles tre ulike måter å regne midlertidighet på. Forskerforbundet ønsker altså primært at tilsetninger etter uhl § 6-4 (1) j og k skal inkluderes i statistikken (se rapporten s. 10). Gruppen forslår dog en mellomløsning ved å regne statistikken på følgende måte:

$$\frac{\text{Antall midlertidige} - \text{antall på åremål (dvs personer ansatt ihht uhl § 6-4 (1) j) k}}{\text{Totalt antall} - \text{antall på åremål (dvs personer ansatt ihht uhl § 6-4 (1) j) k}}$$

Alle andre åremålsstillinger innenfor undervisning, forskning og formidling, enn de som er tilsatt etter uhl § 6-4 (1) j) k), trekkes ut av UN1. Det følger av dette naturlig at også åremålsstillinger etter uhl § 6-4 (1) j) k) bør trekkes ut både teller og nevner og ikke bare i teller slik som i dag. Med dette vil en unngå at spesielt institusjoner med en stor andel kunstfag, og som benytter seg av uhl § 6-4 (1) j, ikke får en meget høy midlertidighet. Imidlertid bør en synliggjøre hvor mange årsverk på åremål som er trukket ut ihht uhl § 6-4 (1) j) k).

Andelen midlertidigheten vil ved en slik fremstilling gå noe opp i forhold til i dag.

Fra høsten 2021 bør DBH legge fram statistikk etter ny beregningsmåte også for årene 2016 – 2020 slik at vi får sammenlignbare tall.

Fremstilling av midlertidighet for administrativt personale

Det utarbeides i dag midlertidighetsstatistikk for dagens AD3 og ved å slå denne sammen med AD4, og beregne midlertidighet av den samlede nye kategorien, vil dette gi et avvik i kontinuiteten. Som nevnt over bør DBH fra høsten 2021 legge fram statistikk etter ny beregningsmåte også for årene 2016 – 2020 og sammenslåingen av AD3 og AD4 vil kunne hensyntas.

8. Presiseringer for å sikre god midlertidighetsstatistikk

Arbeidsgruppen mener det bør utarbeides et brev til universiteter og høyskoler med enkelte presiseringer mht rapportering av spesielt bistillinger, midlertidighet og åremål. Dette for å unngå feilrapportering for å sikre nøyaktig midlertidighetsstatistikk. Utkast til slikt brev følger som vedlegg.

Vedlegg

Utkast brev til institusjonene vedr. rapportering av personaldata

Om rapportering av fast og midlertidig ansettelse til NSD

For å sikre god statistikk om bruk av midlertidig ansettelse i UH-sektoren er det viktig at grunnlagsdata innrapporteres korrekt, og i henhold til lovverk. Dette gjelder spesielt for personer ansatt i åremålsstilling, og ansatte i bistilling. Institusjonene oppfordres med dette til å passe på at korrekte opplysninger registreres og kvalitetssikres fortløpende, da det vil være en omfattende jobb å måtte kontrollere dette like før rapporteringsfristen. Vi foreslår at institusjonene før eller ved uttak av data kontrollerer følgende punkter ekstra nøye:

- 1) Alle ansettelser med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 6-6 skal være merket med stillingstype=2 (bistilling) i rapporteringsfilen. Det er kun personer med slik ansettelse på telletidspunktet som skal ha stillingstype=2. Øvrige skal ha stillingstype=1 (ikke bistilling). Stillingsprosent skal ikke være høyere enn 20 for ansatte i bistilling.
- 2) Personer ansatt i førsteamanuensisstilling (1011) på innstegsvilkår, uhl § 6-4 (1) k), skal rapporteres med åremål=1 (åremålsstilling) og ansettelse=M (midlertidig).
- 3) **Spesielt for personer i stillingene 1013 (professor), 1532 (dosent), 1483 (undervisningsdosent), 1012 (høgskoledosent), 1011 (førsteamanuensis), 1198 (førstelektor), 1183, 1109, 1110, 1108 (forsker), 1010 (amanuensis), 1009 (universitetslektor), 1008 (høgskolelektor) og 1007 (høgskolelærer), og som er merket med stillingstype=1 (ikke bistilling), ansettelse=M (midlertidig) og åremål=1 (tilsatt på åremål):** For disse må det kontrolleres at samtlige faktisk er ansatt på bakgrunn av universitets- og høyskoleloven § 6-4 (1) j) eller k). Dersom det er en annen hjemmel som er brukt for midlertidig ansettelse, skal verdien for åremål settes til 0 (ikke åremålsstilling) i rapporteringsfilen for vedkommende.
- 4) Personer i stillingene 1404 (professor) og 1111 (forsknings sjef), merket med stillingstype=1, ansettelse=M og åremål=1 skal være ansatt på bakgrunn universitets- og høyskoleloven § 6-4 (1) d) eller j). Dersom det er en annen hjemmel som er brukt for midlertidig ansettelse, skal verdien for åremål settes til 0.
- 5) Ansettelse i stillingskodene 1352 (postdoktor), 1017, 1378 (stipendiat), 1018, 1019, 1020 (vitenskapelig assistent) og 1476 (spesialistkandidat) skal rapporteres med ansettelse=M og åremål=1.
- 6) Stillingskoder som er forbeholdt skoleverket skal ikke benyttes ved universiteter og høyskoler og derfor heller ikke i rapporteringen. Dette gjelder stillinger etter lønnsplannummer 17.150, 17.165, 17.200 og 17.220 (f.eks. SKO 0961, 1423 og 1424)..

Formålet med dette er å få mest mulig korrekt oversikt over bistillinger, samt undervisnings- og forskerstillinger med ansettelse på åremål iht. universitets- og høyskoleloven § 6-4. Dette er grupper som gjerne skal holdes utenfor når statistikk om andel midlertidig ansatte skal utarbeides.

Om rapportering av fast og midlertidig ansettelse til NSD

Aktuelle lenker:

Dagens kategoriinndeling og kategoriinndeling Gammel og ny kategoriinndeling:

<https://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/stillingskoder.action>

Dokumentasjon av tabellen tilsatte:

<https://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/tabell.action?tabellId=633>